

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Metropolis Salisbvr gensis

Continens. Fvndationes Et Erectiones Monasteriorvm, Et Ecclesiarum
Collegiatarum, &c. per Boiarum, ac loca quædam vicina

Hund, Wiguleus

Monachii, 1620

Additiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13591

ditionis Testes hi sunt, Hartmannus Brixinensis Episcopus, Hartvvicus Ratisb' Ep's, Hugò Salisburgensis Præpositus, Gotfchalcus Baumburgen. Præpos. Heinr. Salisburgensis Abbas, & alii abbates quàm plurimi, Engelbertus Marchio de Ystria, Heinr. Comes de Wolfrateshusen, Heinricus Comes de Vrantenhausen, Wolfframus de Dornberch, Walchun de Steine, Vlricus de Arbingen, Hartnit Castellanus, cæterique quam plures, tam nobilium quam Ministerialium, secundæ traditionis hi testes sunt, Hugo Salisburgensis Præpos. Gotfchalcus Baumburgensis Præpos. Gerhoch Richerspurgenfis Præpositus, Vlricus Kiemensis Præpositus, Haymo Abbas de Sevm, Heinr. Abbas de Peurn, Rudpertus Præpositus de Werdt, Engelbertus Marchio de Ystria, Seifridus Comes de Leubenaue, Hartmannus de Nufsdorff, Leutoldus de Siesdorff, Hartnit Castellanus, Luitvvinus de Sebelingen, Wisnit de Bongen, Wagingerbergau.

A D D I T I O N E S.

Apographum Tabulæ pendentis in Ecclesia

Raittenhaslach.

Anno Dñi M, C, XLIII. VI. Cal. Nouembr. hoc est in Vigilia Apostolorum *Simonis & Iuda*, à constitutione domus, & ordinis Cisterciensis anno quadragésimo sexto, superstitè adhuc in hac vita beatissimo patre nostro *Bernhardo* annis ferè decem, vir nobilis *Wolfherus* de *Tegernbach*, & vxor eius *Hemma* in prædiò suo dicto *Schyzing* fundare ceperunt hanc Abbatiam, primo Abbate eiusdem loci Domino *Gerone* viro venerabili existente, postea verò anno Domini Milleesimo, Centesimo, quadragésimo sexto, præsidente in sede Romana sanctissimo Papa *Eugenio* tertio, ex filiis spiritualibus sanctissimi *Bernhardi* ad apostolicam dignitatem assumpto, pontificatus sui anno secundo: in ipso vero *Romanorum* Imperio feliciter regnante *Conrado* secundo anno sui Imperij nono, felicissimæ & omnireuerentia honoris dignissimæ memoriæ Dominus *Conradus* eiusdem nominis primus sanctæ *Salisburgensis* Ecclesiæ Archiepiscopus, considerans situm loci non esse aptum illi ordini, consilio habito ex consensu petitionis prædicti *Wolfheri* ad habitationem fratrum & situm Cœnobij ad præfatum ordinem obseruandum, antiquam Ecclesiam suam *Raittenhaslach* in hoc loco sita & constructam quondam sub patricinio S. *Pangracij*, martyris, vt tradit antiquitas, quæ tunc vacabat, cum decimis, dote & familia, omnibusque necessariis remota parrochia tradidit vt in ipsius priuilegio continetur. Demum succedentibus temporibus à felicissimæ recordationis Dño *Eberhardo* secundo venerabili iam dictæ *Salisburgen.* Dioc. Archiep'o, Apostolicæ Sedis Legato, cum adhuc pauper & tenuis esset ipsa Abbatia, salubriter Deo donante incrementum, est rigata & fructuosè sublimata, adeo vt tam per collationem triù Ecclesiarum videlicet *Halspach*, *Nidernperkirchen*, & montem S. *Mariae*, quam Ecclesiam per donationem decimarum & prædiorum, nec non & librorum & aliorum, ornamentorum Ecclesiasticorum tam, vel etiam plus contulerit Ecclesiæ nostræ, quam vsque ad sua tempora visa fuerit possedisse. Hic & intus innumera beneficia huic Ecclesiæ impensa, sedilia Monachorum ædificauit, luminaria deputauit, & partem salinæ quam vsque possidemus tradidit & donauit. Hæc autem oia supra memorata & alia innumera beneficia de voluntate & consensu Capituli Ecclesiæ suæ nobis impedere nõ omisit. Insuper oia priuilegia Ecclesiæ nostræ p se in pria p'sona à sede Apostol. confirmauit, nobis petiit, & efficaciter impetrauit.

trauit. Nec hoc etiam latere volumus quod omnes Illustrissimi Duces *Bauarie*, quorum confinio & districtui Ecclesia nostra sita dignoscitur, ipsam Ecclesiam nostram à sui origine semper speciali fauore & beneuolentia tam in prerogatiua multarum libertatum per aquam & aridam, quam in libera succissione lignorum de nemoribus suis ad nutrimenta ignis & gratiosa munificencia decimarum de duobus granariis suis *Oetingæ & Burckhausen*, nec non in multiplici & quotidiana protectione & defensione præ cæteris suis Ecclesiis sui Principatus sunt eatenus profecti. Specialiter tamen inclytus Dux *Bauarie Henricus* nonus hanc nostram Ecclesiam in tantum dilexit & fouit, vt quicumque ipsam in aliquo offendisset, pupillam oculi eius tangere crederetur.

Eugenius Episcopus seruorum Dei seruus. Dilectis filiis Geroni abbati eiusq; fratribus de *Rottenhaslach* tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum. Religiosis desideriis dignum est facilem præbere consensum, vt fidelis deuotio celerem fortiatum effectum. Eapropter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & præfatum locum in quo diuino mancipati estis officio sub *B. Petri* & nostra protectione suscipimus. Statuentes vt quascunque possessiones, quæcunq; bona idem Monasterium iuste & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificè, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis Deo propicio poterit adipisci, firma vobis vestrisq; successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc, propriis duxim' exprimenda vocabulis. Locum ipsum quem admodum à venerabili fratre nostro *Chunr. Archiepo Salisburgensi* vobis pia deuotione collatus est. *Windeberge* cum omnibus appendiciis suis. *Tierolsingen* mansum vnum cum pascuis, cultis & incultis, quæ sitis legitime & acquirendis, in sylua quæ vulgò dicitur *Ampfingerforst*, pascua portena, aream quæ *Sulingen*. In *Ratisponensi* Episcopatu prædium in loco qui *Mosolgen* vocatur, sicut à nobili viro *Wolshero* vxore quoq; & filiis suis rationabiliter vobis concessum est. Sanè laborum vestrorum quos propriis manibus aut sumptibus colitis siue de nutrimentis vestrorum animalium, nullus à vobis decimas exigere præsumat. Decernimus ergò vt nulli omnino liceat præfatum Monasterium temerè perturbare, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare. Sed omnia integrè conseruentur, eorum pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt vsibus omnimodis profutura. Salua sedis apostolicæ auctoritate & diocesano Episcoporum canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisue persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire temptauerit, secundò tertioque commonita, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore & sanguine Dei & Dñi nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo iudicio districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta seruantibus sit pax Dñi nostri Iesu Christi, quatenus & hic bonum fructum actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant amen. Datum apud vicum *Bonianum*. *Guido S. Romanæ Ecclesiæ* Diaconus Cardinalis & Cancellarius, 5. Cal. Februarij, Indictione decima, Incarnationis Dominicæ an. 1146. Pontificatus verò Dñi Eugenij Papæ tertij, anno secundo.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego *Chunradus* per gratiam Dei *Salisburgensis* Ecclesiæ Archiepiscopus. Licet testante Apostolo quod omne quod antiquatur & senescit, prope ad interitum sit, præsentem Ecclesiam effusione sa-

Metrop. Salub. Tom. III.

qui. in. O. p. 3

cro sancti sanguinis Christi in plenitudine temporum redemptam & consecratam elabi & vacillare videamus, tamen in hoc nostro tempore in quo finis seculorum deuenit, habundante iniquitate multorumq; charitate refrigescente, Deus omnipotens qui nunquam secundum diuitias bonitatis suae humano generi defuit multipliciter nos consolatur, dum nobis in his diebus hominum nõ Deũ sed semetipfos amantiũ multimodis auxiliatur. Deniq; cum propter perseuerantiam malorum, iuxta verba libri dicentis, *Iob* terra tradita est in manus impij Diaboli videlicet magnum Ecclesiæ suæ lumen accendit, dum ordinẽ Cisterciensium qui præsentem mundũ multis virtute calcantes actu & habitu vt passim in domo suaq; etiã ecclesiã luceat exaltauit & dilatauit, Quia verò mediã te diuina cooperatione ad honorẽ Dei pro qualitate collatæ nobis industriæ ecclesiã nostram administrauimus & disposuimus plures nos adierunt doctrinamque profecuti, sua dona conferre potissimũ iudicauerunt. Factũ est diuina præeunte inspiratione q; *Wolfherus* de *Tegernbach*, vxorq; eius *Hẽma*, filij quoq; eorum *Wolfherus* & *Heinricus* prædiũ suum *Scullingen*, iuxta fluuiũ qui dicitur *Rote Mosenolgen* Deo & *B. Ruperto* contradiderunt, nobis & successõrib; nostris possessioni prouisioni & defensionis ad ordinẽ *Cisterciensium* Monachorũ designauerũt, eotempore vt episcopali traditione omne ius cœnobiorũ nostrorum, in collationib; liberorum hominũ vel ministerialiũ nostrorum irrefragabiliter possideant. Nos igitur fratres toto cordis affectu suscipientes, abbatẽ illius *Gerone* nomine consecrauimus & stabilimus, Considerantes autẽ situm loci non esse aptũ illi ordini consilio habito traditionẽ suam fundatori reddidimus, vt concambiũ faciendũ firmiter faceremus. Alta itaq; consideratione consilij ad habitationẽ fratrum & situm cœnobij ad præfatum ordinẽ seruandum antiquã Ecclesiã nostram *Raittenhaslach*, quæ tunc vacabat, tradidimus, cum decimis dote & familia, oibusq; necessariis, remota parochia, insup & *Tirolsingen*, mansum vnum, cum pasuis cultis & inculcis, quæ sitis & inquirendis, in sylua quæ dicitur *Ampfinger uorst*, areamq; *Scullingen*, quã a Monachis *S. Petri* cambium, & pasua porcena ex nostra traditione illius in perpetuum assignauimus, & receptũ locum *Scullingen* atq; *Mosenolgen* ad sustentationẽ præfati Abbati & fratrib; reddidim; vt p̄ tẽporalia nostra tempiterna cum ipsis metemus. Confirmamus etiã pontificali auctoritate & baño eisdẽ filijs nostris cum traditione ista oĩa, quæ præfatus *Wolfherus* illuc contulit, siue alij, vel adhuc ab illo siue ab alijs fidelib; conferenda sunt, atq; exinde p̄sens priuilegium conscriptum nostroq; sigillo insigniri volumus, vt tam posteris quã præsentib; hæc fundatio & plantatio nouificetur. Primæ igitur traditionis testes hi sunt; *Hainr. Eps Ratiss. Otto Frisingensis Rom: Gurcensis Guuido* Diaconus Cardinalis *Baldevinus* Abbas *Salisburgen: Bertholdus* abbas *S. Emmerami Gotfridus* abbas *Admuntensis* & alij abbates quã plurimi. *Hugo* Præpos. *Bertengadenis, Herbotus* *Deuensis, Gotshalchus* *Bambergen*, alij Præpos. clerici & Monachi multi, *Com. Luttoldus* de *Bleigẽ, Heinr. de Hegele, Albo* de *Wersen, Luttoldus* de *Haberlãd, Meinoldus* *Pincerna, Doringus* de *Dietramingen*, maxima multitudo tam nobilium quã ministerialiũ. Secundæ quoq; traditionis, vel concambij sunt testes. *Otto* Eps *Fris. Engelramus* Archidiaconus, *Romanus* Eps *Gurcensis, Hainr. Præpos. Gurcensis. Hermanus* Præpos. *Frisingensis, Luttoldus* Capellanus, *Engelbertus* Marchio de *Ystria. Engelbertus* *Com. de Halle, Hartmannus* & filij eius de *Müldorff: Volckmarus* de *Lichtenstain, Hainr. de Begelen, Engefridus* de *Friesach, Gottfridus* de *Weittingen. Rudolphus* de *Tufenberg* aliq; quã plurimi.

Catalogus Abbatum Monasterii *Raittenhaslach*, ex

varijs monumentis collectus.

I. GER O Auuer ex *Salmersvveil*, an. 1146, præficitur primus Abbas, vixit ad huc an. 1177, ob. Cal. Iun.

II. ADAL-

- II. ADALBERTVS vixit anno 1179. ob. dies ignoratur.
 III. CONRADVS præfuit anno 1183. & 1184.
 IV. RICHERVS huius mentionem facit Bulla *Celestini* PP. III. an. 1195.
 V. CONRADVS II. de hoc liber sepulturarum testatur.
 VI. BERTOLDVS superfuit an. 1207. & 1212. ob. XVII. Cal. Septemb.
 VII. CONRADVS III. circ. annum Christi 1225.
 VIII. DIETHMARVS præfuit anno 1241.
 IX. WALTHERVS rexit anno 1246. & 1257. ob. V. Id. Apr.
 X. HENRICVS de *Gunthering* præf. anno 1259. & 1261.
 XI. CONRADVS IV. præfuit annis 32. ob. VII. Cal. April. an. 1290.
 XII. RVDOLPHVS habetur in libr. Sepultur.
 XIII. EBERHARDVS *Vitulus* rexit circa annum 1288.
 XIV. CONRADVS V. cognom. *Hollenprucker*. præfuit magna cum lau-
 de anno 1290. & 1304.
 XV. FRIDERICVS dicitur electus anno 1397. XVI. Iun. literæ testan-
 tur eum præfuisse anno 1308.
 XVI. VLRICVS vti testantur literæ præfedit anno 1301. & 1306.
 XVII. EBERHARDVS anno 1307. electus, rexit adhuc an. 1311.
 XVIII. HILSINGVS præf. anno 1312. & 1329.
 XIX. HENRICVS *Olar*, præf. an. 1327. ob. XVI. Cal. Maij. an. 1338.
 XX. VDALRICVS *Stempfer* Abbas fuit anno 1338. & 1350.
 XXI. FRIDERICVS *Vischbeck* elig. an. 1350. ob. XVI. Cal. Sep. an. 1356.
 XXII. IACOBVS gubernavit circa annum 1357. & 1363.
 XXIII. WILHELMVS *Schraick* sedit anno 1373. in *Salem* euocatus, ibi pri-
 mus Pontificalia impetrauit.
 XXIV. ANDREAS *Pfarrkircher Oettingen*. circa annum 1366. & 68.
 XXV. SEIFRIDVS de *Nürnberg*, rex. anno 1371. & 1375.
 XXVI. IOANNES, anno 1370. vsque 1379. ex lit. tradition.
 XXVII. IOANNES *Stempfer*, primus Abbas infulatus multa præstitit ab an.
 1382. vsque 1407.
 XXVIII. WILHELMVS an. 1385. abbatiam gubernasse dicitur.
 XXIX. IOANNES *Zipfler Burgkhusianus* præf. anno 1407. mortuus anno
 1417. die 14. Aug.
 XXX. IOANNES *Pflug* ob. anno 1438. XV. Cal. Ianuar.
 XXXI. LEONHARDVS *Schellenstein* el. an. 1438. decessit anno 1445. Prid.
 Non. Iun.
 XXXII. GEORGIVS *Schnappinger Leonhards* successor, moritur anno 1464.
 V. Non. Maij.
 XXXIII. EGIDIVS *Steiner* præfuit an. 1465. ob. an. 1481. prid. Id. Aug.
 XXXIV. IOANNES *Holzner*, anno 1477. ex *Furstenfeld* assumptus, mortuus
 est anno 1483.
 XXXV. GEORGIVS *Lindmair*, fidelis monasterij administrator, decessit
 an. 1498. VI. Cal. Ian.
 XXXVI. IOANNES *Gugelt*, moritur anno 1502. XVI. Aug.
 XXXVII. VDALRICVS *Molfer*, pf. an. circiter 8. ob. III. Id. Nouemb. an. 1506.
 XXXVIII. GEORGIVS *Wanckhauser*, constituitur abbas an. 1506. resign. an.
 1526. VIII. Cal. Febr. moritur an. 1542. V. Id. Maij.
 XXXIX. CHRISTOPHORVS *Fürllauff*, el. anno 1526. VII. Cal. Febr. ob. an.
 1553. die 18. April.

- XL. SEBASTIANVS *Harbeck Landshutanus* fit Abbas an. 1553, morte subitanea raptus an. 1569.
- XLI. WOLFGANGVS *Manhauser* elig. VII. Non. Maij, An. 1569, ætat. suæ 39. resignat anno seq. abbati *Celle Dei*, 22. Maij. ob. 26. Aug. an. 1594.
- XLII. MATTHIAS *Stosperger* cum optimè præfuisset, ob. an. 1601. die 18. Nouembr.
- XLIII. PHILIPPVS *Percecius*, modernus Abbas elig. an. 1602.

RANSHOVEN MONAST. ORDINIS CANONICORVM REGVLARIVM S. AVGVSTINI.

IMPERATOR Arnolphus Cæsar Augustus, filius Carolomanni Regis Bavarie & Italiae, ædiculam sacram, quã ad preces Wichingi Episcopi Patauiensis, Cancellarij sui, Christo Domino Deoque nostro, & D. Pancratio à fundamentis in Rantenisdorf seu Rantersdorf extruxit, Ellenbrechto Sacerdoti committit ealege, ut ipse quidem pareret Parochia Oetingensi, at post mortem eiusdem, Sacellum in Rantersdorph, posthac foret sub ditione Templi Oetingensium, ubi brachium sancti Philippi Apostoli reconditum referuabatur, & pater Imperatoris Arnolphi Carolomannus Rex Boiorum & Italiae sepultus est. Extatibi diploma Arnolphi, cuius datum Anno 898. anno II. regni, Imperij autem III. Actum ad Reginam civitatem, &c. Sequenti quoque anno, hoc est, Anno 899. idem Imperator Arnolphus duo agri jugera orientem versus, viginti carrucas fœni, molam aquariam in ripa fontis, qui ex cliuo, cognomine Prylo, erumpit, tantum lignorum, quantum opus est & foco & ædificiis perpetuò donat Sacerdotibus, ibidem rem diuinam facientibus. Wichingus superior Episcopus Patauiensis, Cancellarius Imperatoris Arnolphi, Isengrinus Illustis Comes, ministerialis Imper. hæc impetrarunt Sacerdotibus, Extatibi diploma.

ELLENPRECHTVS præfuit huic Sacello annis 22. Obiit Anno 920. post cuius obitum venit in potestatem Oetingensium, sub quorum procuracione & Parochia fuit amplius centum annis.

ANNO 1002. Rantenisdorf, vel Rantensdorf, fuit inter cætera, data do. D. Chunigundæ Augustæ, à D. Heinrico II. Imperatore Romanorum, Duce Boiorum, qui obiit Anno 1024. vxor verò Anno 1039. ambo sepulti Bambergæ in Templum aedificatum, ab ipsis magnificè constructo & dorato. Hunc S. Heinricum primum huius Cœnobij autorem fuisse quædam diplomata testantur.

ANNO Christi 1040. Heinricus tertius, Dux Boiorum, quintus huius nominis, fuit in Boiaria, profecturus in Vngariam, tradit Ducatum Boiariæ Henrico sexto, Nepoti, ex fratre D. Chunigundæ Augustæ: & presentibus sedecim Episcopis (inter quos præcipui fuerunt Theodomarus Archiepiscopus Salisburgensis, Beringerus Episcopus Patauiensis, Nizo, qui & Nicerius Leodiensis Pontifex) Templum D. Pangratij refecit, ampliavit, Parochiam instituit, certisque limitibus ultra & citra Oenum distinxit, decimasque omnium rerum, piscationum quoque & venationum donavit, quemadmodum in privilegio scriptum legitur. Præfuit ea tempestate Parochia Sacerdos quidam, nomine Hantus, primus Parochus, Is administravit Ecclesiam S. Pangratij annis 20. Obiit circa Annum Christi 1060.

HANTO, quem quidam cum primo eundem esse putant, secundus Parochus fuit, tempore Ottonis, Ducis Bavarie. Is Otto è Bavarie pulsus est ab Hainrico IV. Imperatore, Duce Boiorum, eius nominis septimo, Anno 1070 successitq;